

Додаток
до рішення виконавчого комітету
Чернігівської міської ради
« » листопада 2021 року № _____

ПРОГРАМА
розвитку громадського транспорту загального користування
м. Чернігова
на 2022-2024 роки

м. Чернігів
2021 рік

ЗМІСТ

Паспорт Програми	3
Розділ 1. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма	4
Розділ 2. Визначення мети Програми	6
Розділ 3. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання Програми	6
Розділ 4. Напрями діяльності та заходи Програми	9
Розділ 5. Очікувані результати та ефективність Програм	9
Розділ 6. Координація та контроль за ходом виконання Програми	10
Додаток	

Паспорт
Програми розвитку громадського транспорту загального користування
м. Чернігова на 2022-2024 роки
(далі - Програма)

1	Ініціатор розроблення програми	Управління транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради
2	Розробник Програми	Управління транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради
3	Співрозробник Програми	Департамент соціальної політики Чернігівської міської ради
4	Відповідальні виконавці Програми	Управління транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради, департамент соціальної політики Чернігівської міської ради
5	Учасники Програми	ТОВ «Чернігівська транспортна компанія», підприємства-перевізники
6	Термін реалізації Програми	2022-2024 роки
7	Джерела фінансування Програми	Бюджет Чернігівської міської територіальної громади, інші джерела, не заборонені законодавством, у т. ч. кошти підприємств-перевізників
8	Загальний обсяг фінансових ресурсів бюджету Чернігівської міської територіальної громади, необхідних для реалізації Програми	125 500 тис. грн

Розділ 1. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

Транспортний комплекс міста Чернігова представлений міським електричним та автомобільним транспортом.

Мережа маршрутів міського пасажирського транспорту на даний час досить розгалужена та налічує 31 автобусний та 11 тролейбусних маршрутів.

Транспортне обслуговування населення здійснюється як комунальним, так і приватними підприємствами, суб'єктами підприємницької діяльності (далі - СПД).

Перевезеннями пасажирів у місті займаються такі базові транспортні підприємства, як КП «Чернігівське тролейбусне управління» Чернігівської міської ради, ПАТ «Чернігівавтосервіс» і ПрАТ «Таксосервіс», а також ще 10 приватних СПД.

На замовлення Чернігівської міської ради Національний університет «Чернігівська політехніка» виконав науково-дослідну роботу «Розробка та реалізація інтерактивної моделі оптимізації міських пасажирських перевезень міста Чернігова».

Відповідно до результатів цього дослідження автомобільний транспорт загального користування міста Чернігова, який складається з автобусів середньої та малої місткості відповідно в кількості близько 60 та 140 одиниць, перевозить 66,7% загальної кількості пасажирів. Щорічний обсяг перевезених пасажирів автобусами міських маршрутів становить 51 млн осіб.

Лише 4% автобусів міських маршрутів відповідають сучасним вимогам та пристосовані для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Переважна більшість автобусів мають вік більше 10 років.

Середній пробіг за добу одного автобусу становить 255 км.

З метою забезпечення перевезення пільгових категорій громадян Чернігівська міська рада рішенням від 26 жовтня 2018 року № 35/VII-2 прийняла Програму компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян в міському електро- та автомобільному транспорті загального користування на 2019-2021 роки.

Рішенням Чернігівської міської ради від 30 вересня 2021 року № 11/VIII-3 затверджено Програму компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян в міському електро- та автомобільному транспорті загального користування на 2022-2024 роки.

Програми містять перелік найбільш соціально незахищених окремих категорій пасажирів, які перевозяться у міському пасажирському транспорті безкоштовно та за перевезення яких здійснюються компенсаційні відшкодування перевізникам з бюджету Чернігівської міської територіальної громади.

Компенсація перевізникам за перевезення пасажирів усіх пільгових категорій за 2020 рік автотранспортом склала 8 000,0 тис. грн.

Мережа автобусних маршрутів затверджена рішенням виконавчого комітету Чернігівської міської ради від 28 вересня 2016 року № 419 «Про

затвердження мережі міських автобусних маршрутів загального користування» (зі змінами).

Рішенням виконавчого комітету Чернігівської міської ради від 29 вересня 2021 року № 579 затверджено граничну вартість разового квитка на проїзд у автобусі для перевезення пасажирів в межах міста Чернігова – 8,00 грн. та встановлено вартість разового квитка на проїзд в автобусі на міських маршрутах загального користування для учнів закладів загальної середньої освіти міста Чернігова, при наявності учнівського квитка, на період з 1 вересня до 21 червня включно – 4,00 грн., без компенсації за такі перевезення.

Велика доля автобусів малої місткості (мікроавтобусів) у рухомому складі пасажирських перевезень в місті, які не відповідають сучасним вимогам, призводить до погіршення якості надання послуг пасажиром, негативно впливає на безпеку руху та екологічну ситуацію у місті.

На цей час у місті Чернігові здійснюється оплата за проїзд у автомобільному транспорті тільки готівковими коштами. Така система має ряд суттєвих недоліків.

У першу чергу вона унеможлиблює підрахунок реальної кількості перевезених осіб, виключає аналіз їх категорій, а також може призводити до виникнення конфліктних ситуацій між працівниками транспорту та пасажиром в процесі оплати за проїзд. Окрім цього процес розрахунку водія з пасажиром призводить до затримки перевезення, зниження безпеки руху.

В той же час в міських тролейбусах впроваджено автоматизовану систему обліку оплати проїзду.

Для поширення системи електронного квитка на міські автобуси проведено конкурс з визначення оператора автоматизованої системи обліку оплати проїзду у міському пасажирському автомобільному транспорті міста Чернігова, переможцем якого стало ТОВ «Чернігівська транспортна компанія».

З моменту впровадження системи електронного квитка в усьому транспорті загального користування, для точного обліку пасажирів, постає необхідність забезпечення пільгових категорій громадян електронними транспортними картками.

Проблемні питання, які потребують вирішення:

- застарілість рухомого складу громадського транспорту;
- велика доля автобусів малої пасажиромісткості (70%);
- непристосованість рухомого складу для перевезення осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (4%);
- невиконання розкладів руху, особливо у вечірні години;
- відсутність системи обліку пасажирів, у тому числі пільгових категорій.

Пріоритетом транспортної політики сучасного міста є розвиток якісних та комфортних перевезень пасажирів, першочергово екологічно чистим електричним транспортом, та збільшенням доли автобусів великої та середньої місткості в мережі автобусних маршрутів.

Показником соціальної ефективності функціонування міського пасажирського транспорту повинна виступати безпека перевезень та якість послуг на основі чіткої взаємодії різних видів транспорту.

Програма розвитку громадського транспорту загального користування м. Чернігова на 2022-2024 роки розроблена відповідно до законів України «Про транспорт», «Про міський автомобільний транспорт», Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, Регламенту (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2007 року «Про громадські послуги з перевезення пасажирів залізницею і автомобільними шляхами».

2. Визначення мети Програми

- створення належних умов для надання населенню високоякісних послуг з перевезень;
- забезпечення сталого функціонування, поступового розвитку і модернізації транспорту міської територіальної громади;
- стимулювання інвестиційної діяльності у сфері міського громадського транспорту, створення умов для модернізації, оновлення і покращення технічного стану рухомого складу громадського транспорту;
- створення об'єктивно-рівноцінних умов для усіх учасників та суб'єктів підприємницької діяльності на ринку пасажироперевезень.

3. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування; строки та етапи виконання Програми

У травні 2011 року м. Чернігів офіційно підтримало масштабну ініціативу Європейської комісії зі сталого розвитку міст, відому як Угода Мерів (Covenant of Mayors). Угода Мерів охоплює місцеві та регіональні органи влади, які беруть на себе добровільні зобов'язання підвищувати енергоефективність та нарощувати використання відновлювальних джерел енергії на своїх територіях.

Для досягнення цілей Угоди Мерів та дотримання принципів сталого розвитку необхідно зменшувати кількість транспорту в місті та підвищувати його екологічність, тобто сприяти розвитку міського електричного транспорту та здійснювати заміну автобусів малої місткості на автобуси великої та середньої місткості.

Така стратегія дозволить при меншій кількості рухомого складу забезпечувати високу якість пасажирських перевезень.

Проте, автобуси великої та середньої місткості потребують більших витрат на роботу та обслуговування, мають значно більшу вартість, порівняно з рухомим складом малої місткості. У зв'язку з цим суб'єкти господарювання, які здійснюють пасажирські перевезення у місті Чернігові,

надають перевагу більш економічному рухомому складу типу Рута, який є неприйнятним для сучасного планування сталої міської мобільності.

Відповідно до статті 15 Закону України «Про автомобільний транспорт» розвиток автомобільного транспорту забезпечується підтримкою органів державної влади шляхом створення умов, зокрема, для надання соціально значущих послуг такого транспорту; придбання транспортних засобів та засобів їх технічного обслуговування і ремонту; стимулювання розвитку ринку відповідних послуг.

Відповідно до Закону України «Про автомобільний транспорт» міські ради розробляють і затверджують програми розвитку та вдосконалення автомобільного транспорту на відповідній території.

Відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» послуги, що становлять загальний економічний інтерес - послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.

Послуги з перевезення громадян автобусами міських маршрутів, за ознаками, які містяться у нормативних документах України та Європейського Союзу, кваліфікуються як послуги, які становлять загальний економічний інтерес, тобто не можуть надаватися у разі відсутності державного втручання.

У той же час органи місцевого самоврядування встановлюють вимоги до структури парку автобусів, які повинні працювати на міських маршрутах.

З метою стимулювання розвитку громадського транспорту загального користування та переходу на зручний, пасажиромісткий рухомий склад цією Програмою передбачається оплата за надані транспортні послуги перевізникам, які використовують на маршрутах автобуси пасажиромісткістю більше 50 пасажирів, пристосовані для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Облік наданих транспортних послуг на одиницю транспортної роботи проводиться на основі даних автоматизованої системи обліку оплати проїзду.

Транспортні послуги надаються перевізником згідно з договором про організацію пасажирських перевезень (далі - Договір), що укладається між управлінням транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради (далі - Організатор) та перевізником за результатами конкурсу.

Розрахунковий тариф на транспортні послуги - необхідні (нормативні) розрахункові витрати на надання транспортних послуг на одиницю транспортної роботи – затверджується виконавчим комітетом Чернігівської міської ради.

Обсяги транспортної роботи розраховуються для кожного маршруту пасажирських перевезень у машино-кілометрах (км), що відповідає пробігу однієї одиниці рухомого складу з пасажиромістами на відстань в один кілометр.

Організатор щомісяця здійснює контроль за наданням послуг з перевезення пасажирів за звітами про виконання рейсів по кожному

маршруту, наданими суб'єктом господарювання, який виконує функції з організації та управління рухом пасажирського транспорту у м. Чернігові, із зазначенням найменування та кількості транспортних засобів, що перебували на маршрутах та виконані рейси за встановлений проміжок часу.

Організатор здійснює розрахунок та оплату за надані транспортні послуги перевізникам за умови дотримання ними усіх зазначених нижче вимог:

- робота на маршруті автобусів пасажиромісткістю більше 50 пасажирів;
- автобуси пристосовані для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;
- на рухомому складі встановлено автоматизовану систему обліку оплати проїзду та забезпечено її безперервну роботу;
- виконано інші обов'язки, зазначені у договорах про організацію пасажирських перевезень на автобусних маршрутах загального користування, в повному обсязі.

Сума коштів, яка направляється на оплату фактично виконаних обсягів перевезень громадським транспортом загального користування, розраховується відповідно до Методики розрахунку компенсації на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес – перевезення пасажирів громадським транспортом загального користування, затвердженої виконавчим комітетом Чернігівської міської ради, та відповідно до Договору.

Порядок розрахунку з перевізниками за надані транспортні послуги затверджується виконавчим комітетом Чернігівської міської ради.

Фінансування видатків на оплату фактично виконаних обсягів транспортних послуг здійснюється пропорційно між перевізниками в межах бюджетних асигнувань та сум, які підлягають перерахуванню підприємствам-перевізникам, відповідно до поданих звітів - актів виконаних робіт з надання транспортних послуг та проведених розрахунків.

Розрахунок планового обсягу видатків у розмірі 40 000 тис. грн щорічно, необхідних для оплати перевізникам за надані транспортні послуги виконано в рамках науково-дослідної роботи «Розробка та реалізація інтерактивної моделі оптимізації міських пасажирських перевезень міста Чернігова». Під час розрахунку враховано плановий обсяг перевезень пасажирів, який ґрунтується на обстеженні пасажиропотоків.

Для забезпечення обліку пасажирів, які користуються пільговим проїздом у пасажирському транспорті міста Чернігова, планується за рахунок коштів бюджету Чернігівської міської територіальної громади виготовити пільгові транспортні картки та видати їх громадянам пільгових категорій.

Пільгова транспортна картка видається департаментом соціальної політики Чернігівської міської ради на безоплатній основі особам, яким законодавством надано право пільгового (безоплатного) проїзду та офіційно зареєстрованим місцем проживання яких є м. Чернігів (кількість станом на 01.06.2021 р. складає 76 405 осіб).

Особам, які мають декілька пільгових категорій, видається одна транспортна картка.

Порядок видачі пільгових транспортних карток затверджується виконавчим комітетом Чернігівської міської ради.

Фінансування заходів Програми здійснюється у межах коштів, передбачених у бюджеті Чернігівської міської територіальної громади на відповідний рік та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством, у т. ч. коштів підприємств-перевізників.

Виконання Програми розраховано на 2022-2024 роки.

4. Напрями діяльності та заходи Програми

Заходи Програми наведено у додатку до Програми.

5. Очікувані результати та ефективність Програми

Виконання заходів, передбачених у Програмі, дозволить значно покращити якість пасажирських перевезень міським громадським транспортом загального користування, підвищити основні техніко-економічні показники роботи підприємств.

У ході реалізації Програми передбачається:

1. Поліпшення якості надання послуг громадським транспортом загального користування, у тому числі для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.
2. Організація ефективного управління громадським транспортом загального користування.
3. Забезпечення функціонування громадського транспорту загального користування.
4. Створення сприятливих умов для розвитку громадського транспорту загального користування.
5. Подальший розвиток та вдосконалення автоматизованої системи обліку оплати проїзду у громадському транспорті для забезпечення обліку фактично наданих послуг з перевезення пільгових та інших категорій пасажирів, надання повної, достовірної та деталізованої інформації про виконану транспортну роботу.
6. Проведення моніторингу та аналізу тенденцій щодо попиту на транспортні послуги, визначення обсягів транспортних послуг.
7. Підготовка замовлення на пасажирські послуги з урахуванням спроможності перевізників, соціальних нормативів та екологічних вимог.
8. Облік пасажирів пільгових категорій.

6. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Контроль за виконанням Програми здійснює постійна комісія Чернігівської міської ради з питань житлово-комунального господарства, транспорту і зв'язку та енергозбереження.

Координацію ходу виконання Програми здійснює управління транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради.

Дані про хід виконання Програми розміщуються на сайті Чернігівської міської ради для ознайомлення громадськості.

Секретар міської ради

Олександр ЛОМАКО

